

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 26Co/1/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4321204119
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Pavol Pilek
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2024:4321204119.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Pileka a členov senátu JUDr. Romana Greguša a JUDr. Mareka Olekšáka, v spore žalobcu v 1. rade: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom: B. XXXX/XX, XXX XX C. a žalobkyne v 2. rade: C. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom: B. XXXX/XX, XXX XX C., oboch zastúpených: Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom: Námestie svätého Egídia 40/93, 058 01 Poprad, IČO: 44 250 029, proti žalovanej: B. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom: E. XXX, XXX XX F. G., zastúpenej: Mgr. Peter Miklóssy, advokát, so sídlom: Hlavná 1221, 952 01 Vráble, IČO: 42 125 308, o zaplatenie 18.000 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti II. a IV. výroku rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 7C/44/2021 – 119 zo dňa 21. marca 2023, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok Okresného súdu Levice č. k. 7C/44/2021 – 119 zo dňa 21. marca 2023 v napadnutej časti **p o t v r d z u j e**.

Žalovaná je **p o v i n n á** zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % na účet právneho zástupcu žalobcov do 3 dní od doručenia rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia sa žalobou doručenu dňa 09.11.2021 Okresnému súdu Levice domáhali, aby súd vydal platobný rozkaz, ktorým by zaviazal žalovanú na zaplatenie sumy 18.000 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 18.000 eur od 30.10.2012 do zaplatenia, ako aj náhradu trov konania. Žalobu odôvodnili tým, že dňa 29.10.2012 uzatvoril žalobca v 1. rade ako kupujúci so žalovanou ako predávajúcou zmluvu o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vo výlučnom vlastníctve žalovanej, zapísaných na liste vlastníctva (ďalej aj len „LV“) č. XXXX pre katastrálne územie C., a to rodinný dom so súp. č. XXXX nachádzajúci sa na parcele C - KN č. XXXX/X, hospodárska budova so súp. č. XXXX nachádzajúca sa na parcele C - KN č. XXXX, dreváreň bez súp. č. nachádzajúca sa na parcele C - KN č. XXX/X, pozemok - parcela C - KN č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 80 m², pozemok - parcela C - KN č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 203 m², pozemok - parcela C - KN č. XXXX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 49 m², za kúpnu cenu 18.000 eur. Vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu v 1. rade bol povolený dňa 16.11.2012. Žalobca v 1. rade nadobudol uvedené nehnuteľnosti v dobrej viere bez toho, aby vedel, že by ich prevodu čokoľvek bránilo. Po vyplatení kúpnej ceny žalovaná oznámila žalobcom, že v dome býva tretia osoba, pani H., ktorú však vyst'ahujú, pretože neplatí nájomné. Následne sa žalobcovia skontakovali s pani H. a oznámili jej, že sa chcú nast'ahovať. Pani H. im však oznámila, že dom patrí jej a nie je na predaj. Napriek uvedenému žalobcovia konali v dobrej viere, že nadobudnutiu ich vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam nič nebráni, keďže pred kúpou si overili správnosť zapísaných údajov na LV v katastri nehnuteľností, teda vo verejnej, štátom vedenej evidencii. Žalobcovia sa stali na návrh pani I. H. účastníkmi konania na Okresnom súde Revúca sp.

zn. 4C/21/2013 na strane žalovaných, v ktorom sa pani H. domáhala určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v jej prospech. Dňa 25.10.2016 Okresný súd Revúca rozhodol tak, že pani H. je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností. Na odvolane žalovaných Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 13Co/380/2017 zo dňa 18.12.2018 rozsudok Okresného súdu Revúca zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci Okresný súd Revúca dňa 30.06.2021 rozhodol opätovne tak, že pani H. je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností. Žalovaná, ktorá celú situáciu zapríčinila, poznala všetky okolnosti, inkasovala od žalobcov kúpnu cenu. Pre prípad, že Krajský súd v Banskej Bystrici potvrdí rozhodnutie Okresného súdu Revúca, žalobcovia sa z opatrnosti rozhodli o ochranu svojich práv a podali žalobu o vydanie kúpnej ceny titulom bezdôvodného obohatenia, spolu s úrokom z omeškania počnúc dňom nasledujúcim po zaplatení kúpnej ceny.

2. Okresný súd Levice ako súd prvej inštancie rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 7C/44/2021 – 119 zo dňa 21. marca 2023 (ďalej aj len „napadnutý rozsudok“) tak, že vo výroku I. návrh na prerušenie konania zamietol, vo výroku II. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi v 1. rade a žalobkyňi v 2. rade sumu 18.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 18.000 eur od 11.01.2022 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, vo výroku III. vo zvyšku žalobu zamietol a vo výroku IV. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi v 1. rade a žalobkyňi v 2. rade náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o ich výške rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia.

3. Súd prvej inštancie napadnutý rozsudok odôvodnil tým, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalobca v 1. rade zaplatil žalovanej titulom kúpnej ceny sumu 18.000 eur, žalovaná však v priebehu konania rozporovala tú skutočnosť, že by zmluva o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti uzatvorená dňa 29.10.2012 medzi ňou ako predávajúcou a žalobcom v 1. rade ako kupujúcim bola neplatná, a teda že by vznikol nárok čo i len žalobcovi v 1. rade na vrátenie zaplatenej kúpnej ceny titulom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Zároveň žalovaná namietala aktívnu vecnú legitimáciu žalobkyne v 2. rade, nakoľko nebola účastníčkou tohto zmluvného vzťahu a vzniesla aj námietku premĺčania. Pokiaľ ide o neplatnosť zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti uzatvorenej dňa 29.10.2012 súd prvej inštancie konštatoval, že s ohľadom na právoplatný rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13Co/58/2021 – 340 zo dňa 28.02.2022, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Revúca č. k. 4C/24/2013 – 301 zo dňa 30.06.2021 (uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 16.05.2022) a vzhľadom na závery prijaté v predmetnom rozhodnutí, zmluva zo dňa 29.10.2012 uzatvorená medzi žalovanou ako predávajúcou a žalobcom v 1. rade je neplatná. Krajský súd v Banskej Bystrici uviedol, že Okresný súd Revúca správne vyhodnotil, že podľa zásady „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“, nemohla žalovaná (B. D.) ako nevlastníčka previesť právo, ktoré nemala (vlastnícke právo) k nehnuteľnostiam na žalobcov zmluvou zo dňa 29.10.2012, a preto žalobcovia nie sú vlastníkami nehnuteľností, ktoré boli predmetom určenia vlastníckeho práva v danom konaní. V súlade s prejudiciálnymi účinkami právoplatného rozsudku, na základe ktorého bolo konštatované, že žalobcovia nie sú vlastníkami dotknutých nehnuteľností a zmluva uzatvorená medzi žalobcami a žalovanou je neplatná, súd prvej inštancie konštatoval, že nemôže opätovne posudzovať platnosť tejto zmluvy. Súd prvej inštancie sa stotožnil s názorom žalovanej, že neplatnosť právneho úkonu nastáva zo zákona od začiatku (ex tunc) a pôsobí voči každému a plnenie z takéhoto právneho úkonu zakladá nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na neplatnosť zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zo dňa 29.10.2012 konštatoval neplatnosť tejto zmluvy a jej neúčinnosť od počiatku, a preto mal za to, že zmluvné strany sú si povinné vrátiť poskytnuté plnenie (žalobcovia sa nikdy nestali vlastníkami týchto nehnuteľností) v zmysle ustanovení § 451 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). V konaní bolo podľa súdu prvej inštancie preukázané, že žalovanej bola titulom kúpnej ceny dňa 29.10.2012 zaplatená suma 18.000 eur, t. j. žalovanej bolo poskytnuté plnenie na základe neplatnej zmluvy a v takomto prípade je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal, z čoho vyplýva, že žalovaná je povinná titulom bezdôvodného obohatenia vydať poskytnuté plnenie žalobcom, a to v sume poskytnutých finančných prostriedkov, t. j. v sume 18.000 eur. Pokiaľ išlo o skutočnosť, že účastníkom neplatnej zmluvy bol iba žalobca v 1. rade a nie žalobkyňa v 2. rade (čo žalovaná namietala nedostatkom aktívnej vecnej legitimácie), súd prvej inštancie konštatoval, že k uzatvoreniu zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti došlo medzi žalovanou a žalobcom v 1. rade v období, keď bol žalobca v 1. rade v manželstve so žalobkyňou v 2. rade, pričom v konaní nebolo preukázané, že by v tom čase vo vzťahu k ich bezpodielovému vlastníctvu manželov platila nejaká výnimka podľa § 143 až § 143 a Občianskeho zákonníka a vzhľadom na tieto skutočnosti tak v zmysle ust. § 143 Občianskeho

zákonníka predmetné nehnuteľnosti, napriek tomu, že zmluvu uzavrel iba žalobca v 1. rade, patrili do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (t. j. obom žalobcom) a aj kúpnu cenu, napriek tomu, že ju platil iba žalobca v 1. rade uhradil z prostriedkov, ktoré patrili do bezpodielového spoluvlastníctva manželov oboch žalobcov, a preto sa súd prvej inštancie stotožnil s názorom právneho zástupcu žalobcov, že v tomto konaní tvoria nerozlučné spoločenstvo a žalobkyňa v 2. rade je aktívne vecne legitimovaná v tomto spore.

4. K námietke premlčania zo strany žalovanej, súd prvej inštancie poukázal na znenie ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „NS SR“) sp. zn. 8Cdo/15/2019 (R 13/2021) zo dňa 26.02.2020, podľa ktorého ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka možno aplikovať iba v prípadoch synalagmatických záväzkov, keď proti sebe stojí právo, ktoré sa premlčuje (právo na vydanie peňažného plnenia) a právo, ktoré sa nepremľčuje (právo vlastnícke); aplikácia tohto ustanovenia na prípady, ak proti sebe stoja dve premlčateľné práva, je vylúčená. Podľa súdu prvej inštancie zákon touto úpravou vylučuje vznik neprípustnej nevyváženej, ktorá by mohla vzniknúť typicky pri kúpnej zmluve, kde vydanie vecí pre nepremľčateľnosť vlastníckeho práva nie je ohrozené uplynutím doby, zatiaľ čo právo na vydanie peňažného protiplnenia premlčaniu podlieha. Z uvedeného podľa súdu prvej inštancie vyplýva, že ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka možno aplikovať iba v prípadoch, v ktorých na jednej strane stojí vlastnícke právo (nepremľčateľné) oproti inému právu (premlčateľnému). Medzi stranami sporu sa jednalo o vzťah synalagmatický a žalobcovia vzniesť námietku premlčania nemohli, keďže tu neexistuje nárok žalovanej voči žalobcom, voči ktorému by mohli žalobcovia vzniesť námietku premlčania, a preto bolo na daný prípad potrebné aplikovať ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka; t. j. ak platí, že sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, prihliadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol namietat premlčanie. V zmysle uvedeného preto súd prvej inštancie na námietku žalovanej neprihliadol a nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia vyhovel.

5. Vo vzťahu k úrokom z omeškania (súčasť výroku II. napadnutého rozsudku) súd prvej inštancie uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalovanej bola kúpna cena zaplatená vkladom na účet dňa 29.10.2012, pričom zmluva o prevode vlastníckeho práva je neplatná, a tak bola žalovaná povinná žalobcom vrátiť zaplatenú kúpnu cenu titulom bezdôvodného obohatenia, t. j. dostala sa podľa prvej vety ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka do omeškania, v dôsledku čoho majú žalobcovia právo požadovať od žalovanej popri plnení aj úroky z omeškania podľa ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa § 3 ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „Nariadenie č. 87/1995 Z. z.“), výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Keďže však zákon v prípade práva na vydanie bezdôvodného obohatenia nestanovuje splatnosť nárokov veriteľa, vzťahuje sa podľa súdu prvej inštancie na splatnosť týchto práv ust. § 563 Občianskeho zákonníka a veriteľ je v záujme determinovania splatnosti svojej pohľadávky povinný požiadať dlžníka o plnenie. Keďže žalobcovia nepreukázali, že by žalovanú pred podaním žaloby vyzvali na vydanie bezdôvodného obohatenia, účinky žiadosti o plnenie podľa tohto ustanovenia malo až doručenie žaloby žalovanej zo strany súdu, t. j. žalobcovia mohli požadovať od žalovanej úroky z omeškania až od druhého dňa nasledujúceho po doručení žaloby žalovanej. Žaloba bola doručená žalovanej spolu s platobným rozkazom dňa 10.01.2022 a tak žalobcom vznikol nárok na úroky z omeškania až od 11.01.2022. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie priznal žalobcom úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo žalovanej sumy od 11.01.2022 do zaplatenia a vo zvyšku nárok na úroky z omeškania zamietol.

6. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), na základe zásady úspechu s tým, že žalobcovia mali vo veci plný úspech, pretože súd žalobe vyhovel (resp. zamietajúca časť sa týkala nároku, ktorý nemá vplyv na trovy konania), a preto priznal úspešným žalobcom proti neúspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala žalovaná v rozsahu výroku II. a výroku IV. odvolanie a navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania v rozsahu 100 %, alternatívne, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie

konanie a nové rozhodnutie. Uviedla, že rozsudok považuje za nesprávny z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 365 ods. 1 písm. h) CSP].

8. Žalovaná v odvolaní uviedla, že odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podáva z dôvodu jeho vecnej nesprávnosti, nesprávnej aplikácie relevantných hmotnoprávnych zákonných ustanovení. Nesprávnosť právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie spočíva podľa nej v tom, že súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalovanú sumu aj žalobkyni v 2. rade, a to napriek nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na jej strane. Žalobkyňa v 2. rade nebola zmluvnou stranou zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností zo dňa 29.10.2012, na základe ktorej nehnuteľnosti zapísané Okresným úradom Revúca, katastrálny odbor na LV č. XXXX pre katastrálne územie C. do svojho vlastníctva nadobudol žalobca v 1. rade, ktorý za tieto nehnuteľnosti zaplatil kúpnu cenu. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je podľa žalovanej podstatné a rozhodujúce, kto bol účastníkom zmluvy, ktorej absolútna neplatnosť má zakladať vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pri absolútnej neplatnosti zmluvy, na základe ktorej sa plnilo, bezdôvodné obohatenie môže vzniknúť len na strane účastníka tejto zmluvy. Ďalej nesprávnosť právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie videla žalovaná aj v tom, že súd zaviazal žalovanú zaplatiť žalovanú sumu žalobcom v 1. a 2. rade napriek dôvodnosti vznesenej námietky premlčania voči uplatnenému nároku v celom jeho rozsahu. Žalobcovia v 1. a 2. rade uplatnili proti žalovanej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 18.000 eur z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností zo dňa 29.10.2012 uzavretej medzi žalovanou a žalobcom v 1. rade, na základe ktorej bol v súlade so zákonom vtedajšou Správou katastra D. vykonaný v prospech žalobcu v 1. rade vklad vlastníckeho práva pod V 1092/12 dňa 16.11.2012. Ak má byť predmetná zmluva posudzovaná ako absolútne neplatná s účinkami ex tunc, plnenie poskytnuté na jej základe by už jeho poskytnutím bolo podľa žalovanej bezdôvodným obohatením a od toho momentu by plynula objektívna premlčacia doba nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. V danom prípade by to podľa nej znamenalo, že objektívna premlčacia doba nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia by začala plynúť od 29.10.2012 a uplynula by 29.10.2015, a teda že žaloba bola podaná po jej márnom uplynutí. Žalobcom podľa žalovanej nič nebránilo podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia skôr; ešte počas plynutia objektívnej premlčacej doby aj s prihliadnutím na to, odkedy žalobcovia vedeli o súdnom spore o určenie vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, resp. o tvrdenej absolútnej neplatnosti zmluvy.

9. K výroku IV. o náhrade trov konania žalovaná neuviedla žiadnu odvolaciu argumentáciu.

10. Žalobcovia sa k odvolaniu vyjadrili prostredníctvom svojho právneho zástupcu. K námietke nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobkyne v 2. rade uviedli, že žalobca v 1. rade za trvania manželstva so žalobkyňou v 2. rade uzatvoril dňa 29.10.2019 so žalovanou zmluvu o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti. Uzavretie kúpnej zmluvy len jedným z manželov, respektíve zápis v katastri nehnuteľností v prospech jedného z manželov podľa nich nevyklučuje z vlastníctva druhého manžela, ak je preukázateľné, že sa nehnuteľnosť nadobudla za trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov a nespadá do niektorej zo zákonných výnimiek v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti nadobudol žalobca v 1. rade za trvania manželstva so žalobkyňou v 2. rade, a preto podľa nich s poukazom na § 143 Občianskeho zákonníka patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nerozlučné procesné spoločenstvo je podmienkou úspechu v spore ako podľa zrušeného Občianskeho súdneho poriadku, tak aj súčasne platného CSP, a preto majú žalobcovia za to, že žalobca v 1. rade a žalobkyňa v 2. rade jednoznačne tvoria nerozlučné procesné spoločenstvo.

11. K námietke premlčania žalobcovia uviedli, že uplatnený nárok nie je podľa nich s poukazom na ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka premlčaný a poukázali na rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 6Co/272/2017 zo dňa 14.03.2018 ako aj uznesenie NS SR sp. zn.: 8Cdo 15/2019 (R 13/2021) zo dňa 26.02.2020. Na základe týchto rozhodnutí mali za to, že medzi stranami sporu sa jedná o vzťah synalagmatický, pričom žalobca v 1. rade a žalobkyňa v 2. rade námietku premlčania vzniesť nemohli, a preto je v tomto prípade potrebné aplikovať § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka; z tohto dôvodu by podľa nich súd na námietku premlčania vznesenú žalovanou nemal prihliadať.

12. Žalobcovia záverom svojho vyjadrenia navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a priznal im nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

13. Na vyjadrenie žalobcov reagovala žalovaná prostredníctvom svojho právneho zástupcu, pričom uviedla, že zotrúva na svojej odvolacej argumentácii. K nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v 2. rade uviedla, že manželstvo žalobcov automaticky v danom prípade nezakladá aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne v 2. rade, resp. táto skutočnosť v danej súvislosti nie je rozhodujúca. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je podľa nej podstatné a rozhodujúce, kto bol účastníkom zmluvy, ktorej absolútna neplatnosť má zakladať vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a pri absolútnej neplatnosti zmluvy, na základe ktorej sa plnilo, bezdôvodné obohatenie môže podľa nej vzniknúť len na strane účastníka tejto zmluvy. Žalobkyňa v 2. rade by mohla byť podľa žalovanej považovaná za aktívne vecne legitímovanú v tomto konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia v prípade, ak by predmetná nehnuteľnosť mala tvoriť predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ak mala byť predmetná nehnuteľnosť nadobudnutá do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nič podľa žalovanej nebránilo žalobcom, aby žalobkyňa v 2. rade bola uvedená ako zmluvná strana zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľností, na základe čoho by potom táto nehnuteľnosť bola v údajoch katastra nehnuteľností zapísaná ako predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov. To sa však nestalo a podľa záväzných údajov katastra nehnuteľností sa vlastníkom stal žalobca v 1. rade. Žalobcovia podľa žalovanej neuviedli dôvody uzavretia predmetnej zmluvy len žalobcom v 1. rade a v konaní neprodukovali dôkazy o splnení zákonných podmienok nadobudnutia nehnuteľnosti do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. o tom, prečo by sa v danom prípade nemalo jednať o niektorú zo zákonom stanovených výnimiek, kedy sa vec počas trvania manželstva nenadobúda do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Samotná nadobúdacia zmluva pritom podľa žalovanej svedčí o nadobudnutí veci nie do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Za týchto okolností (za tejto dôkaznej situácie) je potom podľa žalovanej dôvodný záver o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v 2. rade. Žalovaná zotrúva aj na námietke premlčania, pričom vo vyjadrení len zopakovala svoju odvolaciu argumentáciu.

14. Žalobcovia v ich následnom vyjadrení uviedli, že žiadny právny predpis, osobitne Občiansky zákonník, nestanovuje, že ak vec nadobudne písomnou zmluvou len jeden z manželov, táto vec sa dostáva mimo režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov; a opačne, žiadny právny predpis nestanovuje, že podmienkou, aby nehnuteľnosť spadala do režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov je to, aby ju písomnou zmluvou nadobudli obaja manželia. Je podľa nich potrebné venovať pozornosť samotnému textu Občianskeho zákonníka, ktorý v ust. § 143 dôsledne uvádza, že v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, nie obaja manželia. Uvedený princíp je podľa nich aj nanajvýš logický, pretože by bolo absurdné, aby do bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrili len tie veci, ktoré manželia nadobudli spoločne v tom zmysle, že by museli byť obaja účastníkmi daného právneho úkonu. V danom prípade nie je podľa žalobcov ani dôležité skúmať, či dom patril alebo nepatril do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, keďže kúpna zmluva bola súdom právoplatne vyhlásená za neplatnú. Sporný dom teda nenadobudol ani manžel ani manželka a nenadobudli ho ani spoločne. Podstatné pre tento spor je podľa nich to, či peniaze, ktoré za dom zaplatili a ktorých vrátenia sa žalobcovia domáhajú, patrili, alebo nepatrili do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Kúpna cena bola zaplatená zo spoločných peňazí z úspor žalobcov. Keďže platí zákonná domnienka bezpodielového spoluvlastníctva manželov, žalovaná by musela pred súdom preukázať opak, teda, že išlo o peniaze patriace výlučne žalobcovi v 1. rade a žiadny takýto dôkaz nebol pred súdom prvej inštancie podľa žalobcov ani len navrhnutý. Aj v prípade, ak by námietka nedostatku aktívnej legitímácie voči žalovanej v 2. rade bola dôvodná (čo v žiadnom prípade nie je), mohol by súd nanajvýš zamietnuť žalobu vo vzťahu medzi ňou a žalovanou. Vzťahu medzi žalobcom v 1. rade a žalovanou sa táto námietka nijako netýka.

15. K námietke premlčania žalobcovia zopakovali svoju predchádzajúcu argumentáciu a doplnili ju poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 920/2016, II. ÚS 176/2011 a IV. ÚS 542/2013. Inštitút premlčania má podľa nich jeden jediný zmysel a tým je právna istota. Núti veriteľa uplatňovať si svoje právo včas v zmysle zásady "právo patrí bdelym". V kontexte danej veci si žalobcovia objektívne nemohli uplatniť svoje právo na vrátenie kúpnej ceny skôr, než súd právoplatne rozhodol o neplatnosti zmluvy. Žiadny súd by podľa nich nikdy neuložil žalovanej povinnosť vrátiť kúpnu cenu, kým by na druhom súde neskončil súdny spor o určenie vlastníckeho práva pôvodnej vlastníčky. Nehovoriac už o tom, že spor o určenie vlastníckeho práva bol komplikovaný a prebiehal deväť rokov, počas ktorej doby bol žalobca v 1. rade v postavení žalovaného dokonca aj úspešný na odvolacom súde. Prvý rozsudok v neprospech žalobcu v 1. rade bol vydaný až 30.06.2021 a ihneď po jeho doručení podali žalobcovia túto žalobu; dokonca ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu, teda ešte

pred právoplatnosťou rozhodnutia o určenie vlastníckeho práva. Skoršie súdne vymáhanie tohto nároku nebolo podľa nich objektívne možné. Súdna vymáhateľnosť žalobného nároku nastala podľa žalobcov až doručením rozhodnutia odvolacieho súdu, k čomu došlo až v priebehu konania. Žalovaná pritom o existencii sporu o určenie vlastníckeho práva celý čas vedela, keďže vec sa riešila aj v trestnom konaní, ktorého bola účastníčkou. A predovšetkým to bola podľa žalobcov výlučne ona, kto neplatnosť zmluvy spôsobil; žalobcovia sa na tom nijako nepodieľali a kupovali dom v dobrej viere. Ich vlastnícke právo bolo prelomené len zásadou nemo plus iuris. Námiетка premlčania vznesená za týchto okolností je teda podľa nich v zásadnom rozpore s dobrými mravmi a jej priznanie súdom by bolo absurdné. Okrem toho, nič podľa nich nebráni žalovanej domáhať sa vrátenia kúpnej ceny od vlastníčky nehnuteľností, pani H., teda od osoby, od ktorej dom neplatne nadobudla.

16. Podľa Čl. 8 CSP, strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podporiť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu.

17. Podľa Čl. 11 ods. 4 CSP, súd pri rozhodovaní berie do úvahy len skutočnosti, ktoré vyšli najavo v tomto konaní, ak nejde o skutočnosti všeobecne známe alebo o skutočnosti ustanovené zákonom.

18. Podľa Čl. 15 ods. 1 CSP, dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon.

19. Podľa § 154 CSP, prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

20. Podľa § 378 ods. 1 CSP, na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

21. Podľa § 380 ods. 1 CSP, odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný.

22. Podľa § 383 CSP, odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

23. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

24. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

25. Odvolací súd prejednal odvolanie žalovanej v súlade s ust. § 378 a nasl. CSP, pričom dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

26. Odvolací súd v prvom rade uvádza, že sa cíti byť rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný a zároveň sa cíti byť viazaný aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie; z tohto dôvodu nenariadňoval na prejednanie odvolania pojednávanie, keďže nebolo potrebné doplniť alebo zopakovať dokazovanie (§ 385 ods. 1 CSP a contrario).

27. Odvolací súd zároveň konštatuje, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, na ktoré poukazuje a pre účely zdôraznenia jeho správnosti a vysporiadanie sa s odvolacou argumentáciou žalovanej, k odvolacím námietkam (viď ods. 7. až 8., ako aj 13. odôvodnenia tohto rozhodnutia) uvádza nasledovné:

28. Odvolateľka (žalovaná) v podstate zhrnula svoju odvolaciu argumentáciu do dvoch okruhov. V prvom rade namietala nesprávne právne posúdenie vecí súdom prvej inštancie, keď mala za to, že na strane žalobkyne v 2. rade existuje nedostatok aktívnej vecnej legitímácie a napriek tomu súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť uplatnený nárok aj jej. V druhom rade videla nesprávne právne posúdenie vecí súdom prvej inštancie v tom, že súd prvej inštancie neprihliadol na ňou vznesenú námietku premlčania.

29. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. Pokiaľ ide o námietku nedostatku vecnej legitímácie na strane žalobkyne v 2. rade, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie, ktorý už v prvoinštanačnom konaní na túto námietku reagoval v napadnutom rozhodnutí a dospel k záveru, že nie je dôvodná. Podľa rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/172/2012 zo dňa 03.10.2013 „v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka (§ 143 Občianskeho zákonníka). Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne; spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním (§ 144 Občianskeho zákonníka). Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný (§ 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne (§ 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka).“ Podľa rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/42/2011 zo dňa 27.02.2012 „v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka. Režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa teda vzťahuje iba na veci nadobudnuté za trvania manželstva. Keďže v danom prípade bola cena bytu úplne zaplatená z výlučných prostriedkov odporcu, ktorý bol aj jediným účastníkom zmluvy o kúpe bytu, potom byt nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Iná situácia by bola vtedy, ak by byt bol nadobudnutý čiastočne aj z finančných prostriedkov vo výlučnom vlastníctve navrhovateľky; predmetná nehnuteľnosť by mohla byť nanajvýš v podielovom spoluvlastníctve. Len v prípade, ak by kúpna cena bytu bola zaplatená z výlučných prostriedkov jedného z manželov, ale kupujúcimi by boli obidvaja manželia a pri uzavretí kúpnej zmluvy by prejavili vôľu nadobudnúť kupovaný byt do bezpodielového spoluvlastníctva, alebo v prípade, ak by byt bol čiastočne nadobudnutý aj z prostriedkov nadobudnutých počas manželstva, by takto nadobudnutý byt tvoril vec patriacu do bezpodielového spoluvlastníctva.“ Aj na základe citovaných rozhodnutí má odvolací súd za to, že v konaní nebolo preukázané, že by nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom prevodu vlastníctva boli nadobúdané z výlučných prostriedkov žalobcu v 1. rade (práve naopak), a preto je nutné konštatovať, že boli nadobúdané do režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z toho vyplýva, že aktívne legitimovanými na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia je tak žalobca v 1. rade, ako aj žalobkyňa v 2. rade ako manželia. Na tejto skutočnosti nič nemení ani fakt, že účastníkom kúpnej zmluvy bol len jeden z manželov (žalobca v 1. rade) a v tejto súvislosti je nutné prisvedčiť argumentácii žalobcov vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej (viď ods. 10. a ods. 14. odôvodnenia tohto rozhodnutia).

30. Pokiaľ ide o druhú časť odvolacej argumentácie týkajúcej sa vznesenej námietky premlčania, aj tu sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o nedôvodnosti tejto námietky, ktorý správne poukázal na viaceré rozhodnutia vyšších súdnych autorít, v zmysle ktorých ide v prejednávacom prípade o synalagmatický vzťah a bola na mieste aplikácia ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa v tomto smere okrem už súdom prvej inštancie citovaných súdnych rozhodnutí stotožňuje aj s názorom odbornej právnej obce, podľa ktorého „vrátenie vzájomných plnení musí byť ekvivalentné a spravodlivé, ako to výslovne vyžaduje § 457 Občianskeho zákonníka pri použití formulácie „vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal“. Ten, kto zo synalagmatickej zmluvy ešte neplnil alebo plnil iba čiastočne oproti väčšiemu inkasovanému protiplneniu, si nemôže toto plnenie bez ďalšieho ponechať a legálne sa ubrániť vzájomnej reštitučnej povinnosti prostredníctvom námietky premlčania.“ (JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., Bulletin slovenskej advokácie 2/2023, Takzvaná vzájomná námietka premlčania v režime § 107 ods. 3 OZ). Rovnako odvolací súd prihliadol aj na argumentáciu žalobcov (viď ods. 15. odôvodnenia tohto rozhodnutia), pričom je taktiež toho názoru, že súdna vymáhateľnosť

žalobného nároku nastala až doručením rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, k čomu došlo až v priebehu konania, keďže až týmto rozhodnutím bolo určené o vlastníckom práve k nehnuteľnostiam.

31. Ako judikoval NS SR vo svojom uznesení sp. zn. 7 Cdo 7/2010 z 27. júla 2011 „nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.“ Odvolací súd nevzhladol v konaní súdu prvej inštancie ani v napadnutom rozhodnutí také vady, ktoré by mali v zmysle vyššie citovaného rozhodnutia NS SR za následok nesprávne právne posúdenie veci, pričom jeho rozhodnutie bolo zrozumiteľne odôvodnené a súd prvej inštancie v ňom náležite reagoval na všetky žalovanou vznesené námietky. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie v napadnutej časti potvrdil.

32. Pokiaľ ide o odvolanie žalovanej voči výroku IV. napadnutého rozhodnutia o trovách konania, žalovaná neuviedla vo svojom odvolaní vo vzťahu k tomuto výroku žiadnu odvolaciu argumentáciu, a preto odvolací súd nemohol podrobiť tento výrok náležitému odvolaciemu prieskumu. Napriek tomu nevzhladol pochybenie v odôvodnení súdu prvej inštancie k tomuto výroku a považuje ho za vecne a právne správny, keďže žalobcovia boli v konaní úspešní v rozsahu 100 % uplatneného nároku.

33. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

34. Podľa § 396 ods. 1 CSP, ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

35. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

36. Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

37. Keďže žalobcovia boli v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešní, odvolací súd im priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. O výške trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie.

38. Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 - 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť byť zastúpený advokátom neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ak je dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred

diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.